

St. prp. nr. 23.
(1936)**Om ytterligere bevilgning til fremme av fiskeeksporten for 1935/36.**

*Handelsdepartementets innstilling av 7 februar 1936, som er bifalt ved
Kronprinsregentens resolusjon av samme dag.*

(Foredratt av statsråd Alfred Madsen.)

For inneværende budgett-termin, 1935/36, er under kap. 559,1 bevilget til fremme av fiskeeksporten (som overførbar anslagsbevilgning) kr. 300 000, og under kap. 560,3 til støtte til omsetning av fiskevarer kr. 450 000, tilsammen kr. 750 000. Begge bevilgninger er, overensstemmende med forutsetningen, i vesentlig utstrekning anvendt til samme formål: fremme av eksporten og det innenlandske forbruk av fisk.

Imidlertid har det vist sig at den samlede bevilgning blir helt utilstrekkelig, idet midlene i det vesentlige var disponert pr. 1 januar 1936.

Av beløpet er ca. kr. 200 000 anvendt til støtte av klippfiskeeksporten til Portugal, mens restbeløpet er anvendt til forskjellige formål til fremme av fiskeeksporten og det innenlandske forbruk av fisk.

Fra Norklip A/L, det av klippfiskeeksportørene på Portugal dannede salgslag, er innkommet andragende om ytterligere støtte for å kunne få eksportert de restbeholdninger av klippfisk her i landet som er egnet for det portugisiske marked.

Departementet skal nedenfor kort redegjøre for på hvilken måte støtten av klippfiskeeksporten til Portugal hittil har vært ydet, størrelsen av beholdningene av klippfisk pr. 1 januar 1936, samt til hvilke markeder denne klippfisk antas å kunne eksporteres.

Til støtte av klippfiskeeksporten til Portugal blev av bevilgningen for forrige termin (1934/35) ydet et bidrag på kr. 14 000 i anledning av eksporten av 28 000 baller klippfisk i februar 1935.

Av bevilgningen for 1935/36 er i samme siemed medgått:

Kr. 6 750 vedkommende 15 000 baller, utbetalt 27 juli 1935.

Kr. 4 700 vedkommende 10 000 baller, utbetalt 29 juli 1935.

Kr. 1 770 vedkommende tilskudd til forannevnte 25 000 baller, utbetalt 13 august 1935.

I samme termin har departementet ydet følgende tilskudd:

10 september 1935 2/6 på 40 000 baller,

10 oktober 1935 2/6 på 5 000 baller,

28 oktober 1935 2/6 på 10 000 baller,

som blev utbetalt Norklip A/L gjennom overvrakeren i Kristiansund N. med kr. 74 699,63 for 30 000 baller den 4 november 1935 og kr. 62 249,69 for 25 000 baller den 5 desember 1935.

Enn videre har departementet i inneværende termin i telegram av 3 desember 1935 gått med på å yde en støtte av 2/6 for ytterligere 20 000 baller. Dette beløp er ennå ikke utbetalt.

Vår klippfiskproduksjon i 1935 utgjorde ca. 35 000 tonn. Pr. 1 januar 1936 var beholdningene av klippfisk ca. 11 600 tonn og ca. 900 tonn saltfisk, tilsammen ca. 12 200 tonn klippfisk. I skrivelse av 18 januar 1936 meddeler Norklip A/L at beholdningene av klippfisk pr. 1 januar 1936 antagelig må settes til ca. 12 500 tonn. Av dette kvantum mener foreningen vil medgå til Spania innen 1 mai 1936 ca. 3 500 tonn, til de oversjøiske klippfiskmarkeder og klippfiskmarkeder i andre land regnes der innen samme tidsrum eksportert 3 000 à 3 500 tonn. Tilsammen vil antagelig vår klippfiskeeksport utenom Portugal innen 1 mai 1936 utgjøre ca. 6 500 à 7 000 tonn, således at der blir igjen 5 500 à 6 000 tonn som nødvendigvis må avsettes på det portugisiske marked. Foreningen henstiller derfor til Handelsdepartementet å bevilge en støtte av 2/6 pr. balle for eksport av inntil 100 000 baller klippfisk til Portugal av forrige års fangst.

Om ytterligere bevilgning til fremme av fiskeeksporten for 1935/36.

Norske klippfiskeeksportører har hittil oppnådd å få 30/6 pr. balle klippfisk i Portugal. Med den statsstøtte som hittil har vært ydet, har eksportørene oppnådd en pris av 33/- pr. balle. Denne pris hevder eksportørene er nødvendig for at de ikke skal lide tap, idet klippfiskens produksjonspris ligger på ca. 30/- pr. balle, og frakt og andre omkostninger i anledning av klippfiskeeksporten til Portugal beløper sig til ca. 3/- pr. balle.

De islandske salgspriser i Portugal har lenge ligget på 29/- pr. balle, men i den senere tid har der foregått en del salg av islandsk klippfisk til Portugal til 27/- pr. balle.

Efter Norklips forannevnte skrivelse vil man for norsk fisk som hittil oppnå 30/6 pr. balle for nr. 2 Corrente cif., idet det ved private forhandlinger med Coms. Reguladora er lyktes foreningens formann å opprettholde den oprinnelige muntlige avtale om prisen.

Handelsdepartementet har, efter at den siste statsstøtte blev ydet, 3 desember 1935, avslått en rekke senere andragender, idet bevilgningen til fremme av fiskeeksporten, som man hittil har ydet bidrag av, som foran nevnt er opbrukt. Man har også funnet det ønskelig å innhente en rekke uttalelser i saken.

Det Handelspolitiske Kriseråd, som saken har vært forelagt for, uttaler i møte den 2 desember 1935 følgende:

«Ut fra prinsipielle betraktninger anser Kriserådet det meget betenkelig å skride til statssubvensjon av vår eksport.

Når Kriserådet allikevel finner å burde anbefale at man under den opståtte ekstraordinære situasjon fortsetter den av Regjeringen allerede benyttede fremgangsmåte, å støtte eksporten av klippfisk av årets produksjon til Portugal, skjer det av hensyn til den relativt høie råfiskpris under årets Lofotfiske, av hensyn til konkurransesituasjonen overfor Island, og av hensyn til opprettholdelsen av det portugisiske marked.

Kriserådet ønsker dog å uttale at støtten bør baseres på nøiaktige kalkulasjoner på grunnlag av sammenlignende markedspriser på de forskjellige klippfiskmarkeder.

Da støtten av prinsipielle grunner vel bør få en minst mulig iønespringende form, vil Kriserådet anbefale at man tar dette punkt op til særskilt overveielse.

Likeledes vil Kriserådet tillate sig å henstille at Regjeringen overveier mulighetene for, så snart det måtte finnes beleilig, å istandbringe en ordning med Island for å komme bort fra den opståtte uholdbare prissituasjon.

Foranstående uttalelse blev under Kriserådets møte idag vedtatt enstemmig.»

Klippfiskrådet har i skrivelse til Handelsdepartementet av 11 desember 1935 avgitt følgende uttalelse:

«Statsstøtte til en så utpreget eksportnæring som klippfisknæringen vil i alminde-

lighet være en farlig vei å slå inn på, selv om den til å begynne med begrenses til et enkelt marked, og kun gjelder årets produksjon. Denne bemerkning er ikke ment å skulle være noen kritikk overfor de trufne disposisjoner.

Man mener dog at staten under de nuværende forhold har en moralsk plikt til fortsatt støtte like over for næringens utøvere til å få avhendet de nuværende beholdninger. Og i hvert fall er det vanskelig å inndra støtten så lenge forhandlingene med Portugal varer, og det ikke er inntrådt noen konjunkturforbedring. Betingelsene herfor bør dog være, at der skal leveres fisketyper som fallt svarer til vedkommende markeds krav.»

Utenriksdepartementet uttaler i skrivelse av 8 januar 1936:

«Utenriksdepartementet vil for sitt vedkommende anse det heldig om klippfiskeeksporten til Portugal kunde fortsette på grunnlag av den muntlige avtale mellom reguleringskommisjonen og Norklip inntil de gamle lager er uttømt, i påvente av at der, efter at hele traktatforholdet til Spania og Portugal har vært forelagt Stortinget, treffes endelig bestemmelse om hvilken linje videre skal følges.»

I skrivelse av 23 januar 1936 uttaler Fiskeridirektøren blandt annet:

«I betraktning av at Portugal er et marked hvor det er mulighet for å avsette alle kvaliteter og størrelser, vil Fiskeridirektoratet anbefale at der fremover gis støtte av 2/6 pr. balle for et kvantum som måtte vise sig å være nødvendig for å få fisken ut i rette tid, så den ikke trykker for den nye vare. Dette vil uten tvil være til gagn for Staten, hvis den senere må yde garanti for prisene i kommende sesong i en eller annen form.

Støtte bør gjøres avhengig av at den kommer tilvirkernes beholdninger til gode, at der av eksportørene irettesettes beviser for at fisken er av 1935 års produksjon og er kjøpt av tilvirkere til en pris som står i forhold til eksportprisen, samt at kontrollen finner sted ved vrakervesenet.

Som situasjonen nu ligger an, er det nødvendig å nytte anledningen til å selge til Portugal de kvanta som det overhodet er mulig å få solgt. Med den nuværende pågang om salg fra tilvirkerhold vil prisene her hjemme ikke kunne opprettholdes, hvis ikke eksporten holdes i normal gjenge. Mange tilvirkere må i denne måned søke salg av hensyn til å kunne få utrustning til ny tur.

Beholdningene idag av klippfisk er såpass store at der skal en jevn eksport til for å få kvantumet ut i rimelig tid, og man må også ta i betraktning at beholdningen inneholder til dels størrelser og er for en stor del av en tørrhetsgrad som ikke passer for det spanske marked. Det er derfor meget mulig at man ikke kan påregne å selge mere hertil av gammelfisk enn nevnt i Norklip's ovennevnte skrivelse.

Man vil også fremheve hvor uheldig det er at der ikke til enhver tid foregår regulære skibninger til Portugal. Skal vi fremtidig høyde oss i klippfiskeeksporten, kan vi ikke undvære et så allsidig marked som det portu-

Om ytterligere bevilgning til fremme av fiskeeksporten for 1935/36.

gisiske, og det gjelder om å være i markedet til enhver tid, skal vi ikke tape terreng til fordel for islandsfisken.

Når Fiskeridirektøren anbefaler at fortsatt støtte gis ved eksport til Portugal, er det fordi sådan støtte er gitt for en del av den fisk som egner sig for det portugisiske marked; videre fordi det nu er tilvirkerne som ligger inne med sådan fisk, og som ved å støttes ved et tilskudd noenlunde vil komme til sine penger igjen, og dels fordi en fortsatt støtte vil forhindre et nødvendig prisfall på det hjemlige marked som følge av den islandske konkurranse på det portugisiske marked. Slik som stillingen er for torskefiskeriene, vil Fiskeridirektøren foreslå at man søker å eliminere virkningen av den islandske konkurranse på prisdannelsen her i landet.»

Ved skrivelse av 1 februar 1936 har Handelsdepartementet forelagt saken for Finansdepartementet, og gjort oppmerksom på det ønskelige i at der blir stillet til disposisjon til arbeidet for fremme av fiskeeksporten i inneværende termin ytterligere kr. 500 000.

Finansdepartementet har i skrivelse av 6 februar 1936 gitt følgende svar:

«I anledning av det ærede departements skrivelse av 1 d. m. tillater man sig å meddele at dette departement efter omstendighetene ikke vil motsette sig at der efter innstilling fra det ærede departement fremsettes proposisjon til Stortinget om tilleggsbevilgning for inneværende termin under kap. 560, post 3, støtte til omsetning av fiskevarer inntil kr. 300 000 — tre hundre tusen kroner.»

Handelsdepartementet skal bemerke:

På grunnlag av de opplysninger som ovenfor er gitt, finner departementet det absolutt påkrevet at der blir stillet ytterligere midler til rådighet til fremme av fiskeeksporten, først og fremst til ytterligere støtte av klippfiskeeksporten til Portugal. Som det vil sees, har også samtlige intereserte som saken har vært forelagt for, anbefalt dette. Det må sies å være på det rene, at blir ytterligere støtte ikke gitt, må man regne med prisfall og tap for de eksportører og tilvirkere som ennå sitter med beholdninger.

Man finner det også nødvendig å få ytterligere midler til disposisjon til fremme av

fiskeeksporten for øvrig, og til fremme av det innenlandske forbruk av fisk.

Som det fremgår av foranstående, vil der medgå ytterligere ca. kr. 250 000, så fremt man skal ha håp om å få ut av landet de nuværende beholdninger av klippfisk som bare er egnet for det portugisiske marked. Til andre foranstaltninger til fremme av fiskeeksporten og det innenlandske forbruk av fisk i inneværende termin antar departementet der burde stilles til disposisjon inntil kr. 250 000, altså tilsammen inntil kr. 500 000.

Imidlertid foreslår Finansdepartementet — som det fremgår av foran nevnte skrivelse — at det bare stilles til disposisjon ytterligere kr. 300 000 til dette formål, hvad Handelsdepartementet finner å være utilstrekkelig. Man er allikevel blitt stående ved å følge Finansdepartementets forslag angående størrelsen av det beløp som ytterligere foreslås stillet til disposisjon til arbeidet for fremme av fiskeeksporten i inneværende termin.

Med hensyn til dekning på budgettet har Finansdepartementet i ovennevnte skrivelse av 6 februar 1936 bedt anført:

«Finansdepartementet har på foranledning meddelt at den foreslåtte tilleggsbevilgning (kr. 300 000) antas å kunne dekkes ved en tilsvarende forhøielse av tollanslaget for 1935/1936. Dette er på 110 mill. kroner. I 1ste halvår inngikk ca. 65¼ mill. kroner, se «den gule bok» for 1936, side X, 1. Det er imidlertid også andre tilleggsbevilgninger for inneværende termin under forbedelse, og Finansdepartementet finner derfor å burde avvente disse, før der fremlegges endelig forslag om dekning.»

Opgave over hvorledes bevilgningen til fremme av fiskeeksporten hittil har vært anvendt, vil bli tilstillet Stortingets Sjøfarts- og Fiskerikomité som uttrykt bilag til denne proposisjon.

I henhold hertil skal departementet

innstille:

At Deres Majestet vil bifalle og underskrive et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om samtykke til at bevilgningen for terminen 1 juli 1935—30 juni 1936 under kap. 560, post 3, forhøies med kr. 300 000.

Om ytterligere bevilgning til fremme av fiskerisporten for 1935/36.

Vi **HAARON**, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget innbys til å fatte sådan beslutning:

«Stortinget samtykker i at bevilgningen for 1935—36 under kap. 560, post 3, forhøies med kr. 300 000.»

Handelsdepartementets innstilling følger i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 7 februar 1936.

Under rikets segl

Under Hans Majestet Kongens fravær utenfor riket

OLAV

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted